

המנדט על פלשתינה

חבר הלאומים - המנדט על פלשתינה (ארץ-ישראל)

יחד עם

תזכיר של המזכיר הכללי

בהקשר לבקשה

לשטח הידוע כעבר הירדן,
תחת התנאים המפורטים בסעיף 25

הוצג לפרלמנט בפקודת הוד-מלכותו, דצמבר, 1922

לונדון:

הוצא לאור על ידי משרד הוד-מלכותו

מועצת חבר-הלאומים:

הואיל ומעצמות הברית העיקריות הסכימו, לצורך מתן תוקף לדרישות כמפורט בסעיף 22 של אמנת חבר הלאומים, למסור לידי המנדטורי (נאמן) שייבחר על ידי המעצמות הנ"ל, את ניהול שטח פלשתינה אשר הייתה שייכת לפנים לאימפריה הטורקית, בגבולות שיקבעו על ידן;

הואיל ומעצמות הברית העיקריות הסכימו ביניהן, שהממשל המנדטורי יהיה אחראי על ביצוע ההכרזה שניתנה במקור בשני לנובמבר 1917 על ידי ממשלת הוד-מעלתו הבריטי, ואשררה על ידי יתר מעצמות הברית, לצורך הקמת בית לאומי לעם היהודי בפלשתינה, בתנאי מפורש שלא ייעשה דבר אשר יפגע בזכויותיהן האזרחיות והדתיות של הקהילות הלא יהודיות בפלשתינה, או בזכויות ובמעמד הפוליטי לו זוכים היהודים בכל ארץ אחרת; **הואיל** וניתנה בזאת הכרה לקשר ההיסטורי של העם היהודי עם פלשתינה, ובזכותו לכינון מחדש של ביתו הלאומי בארץ זו;

הואיל ומעצמות הברית העיקריות בחרו בהוד-מלכותו הבריטי למנדטורי על פלשתינה;

הואיל והמנדט הנוגע לפלשתינה נוסח בתנאים הבאים והוגש למועצת חבר הלאומים;

הואיל והוד-מלכותו הבריטי קיבל עליו את המנדט על פלשתינה והתחייב להוציא לפועל בשם חבר הלאומים בתנאים הבאים;

הואיל והאמור לעיל בסעיף 22 (פסקה 8), נקבע כי מידת הסמכות, שליטה או המנהל האמור להתבצע על ידי המנדטורי, ואשר לא הוסכמו מראש על ידי חבר הלאומים, יוגדרו מפורשות על ידי מועצת חבר הלאומים; מאשרים מנדט זה, מגדירים את תנאיו כדלהלן:

סעיף 1 למנדטורי יהיה ייפוי-כוח מלא לחקיקה וניהול, הכול במסגרת מגבלות תנאי מנדט זה.

סעיף 2 המנדטורי יהיה אחראי ליצור בארץ תנאים פוליטיים, מנהליים וכלכליים, אשר יבטיחו את הקמת הבית הלאומי היהודי, כמפורט במבוא, ואת פיתוחם של מוסדות עצמאיים, וכן את שמירת הזכויות האזרחיות והדתיות של כל תושבי פלשתינה, ללא הבדל גזע ודת.

סעיף 3 המנדטורי, ככל שהתנאים יאפשרו, יעודד אוטונומיה מקומית.

סעיף 4 סוכנות-יהודית נאותה תוכר כמוסד ציבורי שמטרתו לייעץ ולשתף פעולה עם מנהלת פלשתינה בעניינים כלכליים, חברתיים ואחרים, הנוגעים להקמת הבית הלאומי היהודי ואת ענייני האוכלוסייה היהודית בפלשתינה, וזאת בפיקוח תמידי של הממשל וכן לסייע ולקחת חלק בהתפתחות הארץ. הארגון הציוני, כל עוד מוסדותיו וחוקתו נחשבים הולמים בעיני המנדטורי, יוכר כסוכנות. היא תנקוט בצעדים בהתייעצות עם ממשלת הוד-מלכותו הבריטי, כדי להבטיח את השתתפותם של כל היהודים החפצים לסייע בהקמתו של הבית הלאומי היהודי.

סעיף 5 המנדטורי יהיה אחראי לוודא שלא יינתן, אם ברכישה או בחכירה, שטח משטחי פלשתינה, ומכל מקום לא יושם תחת שליטת ממשלה של מעצמה זרה כל שהיא.

סעיף 6 הממשל בפלשתינה, בעודו מבטיח כי הזכויות והעמדות של יתר חלקי האוכלוסייה אינם נפגעים, יסייע בתנאים נאותים לקידומה של ההגירה היהודית, וכן יעודד בשיתוף-פעולה עם הסוכנות היהודית כמוזכר בסעיף 4, התנחלות צפופה של יהודים על הקרקע, כולל אדמות מדינה וקרקעות בור שאינן דרושות לצורכי הצבור.

סעיף 7 הממשל בפלשתינה יהיה אחראי על חקיקת חוק התאזרחות. ייכללו בחוק זה תנאים המנוסחים בכוונה להקל על רכישת האזרחות הפלשתינאית על ידי היהודים המתישבים ישיבת קבע בפלשתינה.

סעיף 8 הזכויות והחסינויות של זרים, לרבות התנאים של שיפוט הקונסולים והגנתם, כפי שלפנים נהנו על ידי כניעה או שימוש בקיסרות העות'מאנית, לא יהיו תקפים בפלשתינה. כל עוד המעצמות, שנתניהן נהנו מהזכויות והחסינויות הנ"ל בראשון לאוגוסט 1914, ויתרו קודם לכן על הזכות לחדשן, או שכל עוד לא תסכמנה לבטלן לפרק זמן מסוים, תתחדשנה זכויות וחסינויות אלה מיד בתום תוקף המנדט, בשלמותם או בשינויים – הכול כמוסכם בין המעצמות הנוגעות בדבר.

סעיף 9 המנדטורי יהיה אחראי על כך שהמערכת השיפוטית המוקמת בפלשתינה תערוב לביטחון זכויות מוחלט במידה שווה הן לילידים והן לזרים. יוכבדו הזכויות האישיות של בני העמים השונים, עדותיהם, וענייניהם הדתיים יהיו מובטחים. במיוחד, השליטה והמנהל על ההקדש המוסלמי שימומשו בהתאם לחוקי הדת וזיקת המייסדים.

סעיף 10 עד שייעשו הסכמים מיוחדים בנוגע להסגרות הקשורות לפלשתינה, חלים הסכמי ההסגרה הקיימים בין המנדטורי ויתר המעצמות הזרות גם על פלשתינה.

סעיף 11 ממשל פלשתינה יאחוז בכל האמצעים הדרושים על מנת לשמור על האינטרסים של הציבור בכל הנוגע להתפתחות הארץ, ויהיה לו סמכות מלאה, בגבולות ההתחייבויות הבינלאומיות שהמנדטורי קיבל על עצמו, לעשות לקניין הציבור או להעמיד תחת השגחתו את כל אוצרות הטבע שבארץ או המפעלים הציבוריים, השירותים והמוסדות שהוקמו ושיוקמו בה. ממשלת המנדט תנהיג שיטת רישום קרקעות המתאימה לצורכי הארץ, מתוך התחשבות, בין השאר, עם הצורך לעידוד פיתוח מערך התחלואות צפוף ועיבוד נמרץ של האדמה. הממשל יוכל להסדיר יחד עם הסוכנות היהודית הנזכרת בסעיף 4, שזו תקים או תפעיל, בתנאים הוגנים ונאותים, את כל השירותים הציבוריים, ותפתח את אוצרות הטבע של הארץ, במידה ועניינים אלה אינם נעשים ישירות על ידי הממשל. כל סידור שכזה יבטיח שהרווחים שיחולקו על ידי סוכנות זו, באופן ישיר או בעקיפין, לא יעלו על מכסת ריבית נאותה על ההון, וכל יתר תוספת הרווחים צריכה להיות מושקעת על ידה לטובת הארץ, כפי שיאושר על ידי הממשל.

סעיף 12 בידי המנדטורי יפקד הפיקוח על יחסי החוץ של פלשתינה וכן הזכות לאשר כתבי אמנה של הקונסולים הממונים על ידי המעצמות הזרות. כן תהיה ממשלת המנדט רשאית לספק הגנה דיפלומטית וקונסולרית של אזרחי פלשתינה השוהים מחוץ לגבולות ארצם.

סעיף 13 כל האחריות בהקשר למקומות הקדושים ובניינים דתיים, או אתרים בפלשתינה, כולל שימור הזכויות הקיימות והבטחת גישה חופשית למקומות הקדושים, בניינים דתיים ואתרים וכן הזכות לפולחן חופשי, תוך כדי וידוא הסדר הציבורי והצניעות, כל אלה מופקדים בידי המנדטורי, אשר הוא לבדו נושא באחריות כלפי חבר הלאומים בכל העניינים המוזכרים בזאת, בתנאי שדבר בסעיף לא ימנע מהמנדטורי מלהיכנס להסדרים המוערכים כסבירים על ידי הממשל במטרה לבצע את תנאי סעיף זה; וכן בתנאי שדבר בסעיף זה לא יתפרש כהתערבות המנדטורי במרקם או הניהול של המקומות המוסלמים הקדושים, אשר חסינותם מובטחת.

סעיף 14 המנדטורי ימנה ועדה מיוחדת על מנת ללמוד, להגדיר ולקבוע את הזכויות והתביעות בקשר למקומות הקדושים וכן זכויותיהן ותביעותיהן של העדות הדתיות השונות בפלשתינה. שיטת המינוי, ההרכב והתפקידים של ועדה זו יוגשו לאישורה של מועצת חבר העמים, ובלי אישורה לא תמונה ועדה כזו ולא תיכנס למילוי תפקידה.

סעיף 15 המנדטורי ישגיח שלכולם יובטח חופש מצפון מוחלט ומילוי חופשי של כל צורות הפולחן, מוגבלים בלבד בצורך שמירה על הסדר הציבורי והמוסרי. לא תיעשה כל אפליה מכל סוג שהוא בין תושבי פלשתינה מסיבות גזע, דת או שפה. שום אדם לא יהיה מנוע מפלשתינה כאשר הסיבה היחידה היא אמונתו הדתית. לא תישלל ולא תקופח הזכות של כל עדה להחזיק בתי-ספר משלה לחנוך חבריה בשפתם, בתנאי שימלאו אחרי דרישות חינוכיות כלליות, אשר הממשל עשוי לאכוף.

סעיף 16 ממשלת המנדט תהיה אחראית למילוי ההשגחה על מוסדות הדת והצדקה של כל הדתות בפלשתינה, ככל שיידרש לתחזוקת הסדר הציבורי והניהול התקין. בגבולות פיקוח זה לא יינקטו כל צעדים בפלשתינה כדי לחבל או להפריע ביוזמותיהם של מוסדות אלה או להפלות בין שליחיהם עקב דתם או לאומיותם.

סעיף 17 ממשל פלשתינה רשאי לארגן, על בסיס התנדבותי, את הכוחות הנדרשים לשמירת השלום והסדר, וכן להגנת הארץ, אבל בתנאי שיהיו תחת השגחת המנדטורי, אולם אינו רשאי להשתמש בהם למטרות אחרות מלבד אלה המפורשות לעיל מלבד אם תבוא על כך הסכמת המנדטורי. מחוץ למטרות הנ"ל, שום כוח צבאי, ימי או אווירי לא יוקם ולא יוחזק על ידי הממשל בפלשתינה. הדברים המוזכרים בסעיף זה לא ימנעו מהממשל של פלשתינה מלתרום לעלויות החזקתם של כוחות הצבא של ממשלת המנדט בפלשתינה. המנדטורי יהיה זכאי בכל עת להשתמש בדרכים, במסילות ברזל ובנמלי פלשתינה לשם תנועת כוחותיו המזוינים והובלת דלק וציוד.

סעיף 18 המנדטורי ישגיח על כך שלא תהיה כל הפליה בפלשתינה נגד נתיני מדינה החברה בחבר הלאומים (לרבות חברות המאוגדות על פי חוקיהן) בהשוואה עם המנדטורי או כל מדינה זרה בעניינים הנוגעים למיסוי, מסחר או ניווט ימי, וכן מימוש מקצועי או תעשייתי, או בטיפול בצי סוחר או כלי טיס אזרחיים. בדומה לכך לא תהיה בפלשתינה כל הפליה נגד סחורות שמוצאן או יעדן מהמדינות או למדינות הללו ויהיה להם חופש תחבורה מוחלט בתנאים הוגנים בשטח המנדט. בהתאם לאמור לעיל, ובהתאם לשאר תנאי מנדט זה, יכול המנדטורי בעצת ממשלת המנדט להטיל מסים ותשלומי מכס הדרושים לפי שיקול דעתו, ולאחוז בצעדים הנראים לו לטובים ביותר לקדמת פיתוח אוצרות הטבע של הארץ ושמירת האינטרסים של האוכלוסייה. כמו כן, יכול הוא, בעצת ממשל המנדט, לכרות הסכמי מכס מיוחדים עם כל מדינה, אשר בשנת 1914 נכללה כולה בטורקיה האסיאתית או בערביה.

סעיף 19 המנדטורי ידבק בשם ממשל פלשתינה בכל האמנות הבינלאומיות הקיימות או העשויות להיכלל בעתיד בהסכמת חבר הלאומים, בנוגע לסחר עבדים, סחר בנשק ובתחמושת, סחר בתרופות, או בנוגע לשוויון מסחרי, חירות מעבר וניווט, ניווט אווירי וניווט דואר, טלגרף ותקשורת אלחוטית או ספרות, אומנויות או נכסים תעשייתיים.

סעיף 20 ככל שהתנאים הדתיים, החברתיים ואחרים יאפשרו זאת המנדטורי בשם הממשל בפלשתינה ייטול חלק ביישום של כל מדיניות המאמצת על ידי חבר הלאומים במאבק במחלות ומניעתן, לרבות מחלות צמחים ובעלי-חיים.

סעיף 21 המנדטורי יאבטח חקיקה תוך שנים-עשר חודשים מתאריך זה, ויבטיח ביצועו של חוק העתיקות בהתבסס על התקנות הבאות. חוק זה יבטיח את שוויון הטיפול בכל הנוגע לחפירות וחיפושים ארכיאולוגיים לנתיניהן של כל המדינות החברות בחבר הלאומים.

- (1) "עתיקות" פירושו כל מבנה או מוצר של פעילות אנושית שקדמו לשנת 1700.
- (2) חוק הגנת העתיקות ייושם באמצעות עידוד יותר מאשר על ידי איום.
- (3) חל איסור על זריקתו של כל דבר "עתיקות" מלבד על ידי המשרד המורשה, אלא אם משרד זה מסיר הגדרה זו מנכס כזה. חל איסור על הוצאת דבר "עתיקות" לחוץ לארץ ללא אישור ייצוא מהמשרד האמור.
- (4) כל אדם, אשר הורס או מזיק לדבר "עתיקות" בזדון או ברשלנות, עלול לשאת בעונש שייקבע.
- (5) תחת הטלת עונש קנס חל איסור על חפירה או סילוק דבר מה משטח חפירת העתיקות, מלבד לאנשים המורשים על ידי המשרד המוכשר לכך.
- (6) קרקעות העשויות להיות בעלות ערך היסטורי או ארכיאולוגי תופקענה באופן זמני או תמידי בתנאים הוגנים אשר ייקבעו.
- (7) הרשאה לחפור ולגלות עתיקות תוענק רק לאלה, אשר יספקו ערבויות מספקות לניסיונם הארכיאולוגי. הממשל בפלשתינה לא ינהג בדרך כזו אשר תשלול הרשאה כזו ממלומדים בני לאום אחר ללא בסיס צודק.
- (8) התשואה מהחפירות יכולה להתחלק בין הארכיאולוג החופר לבין המשרד המורשה בשיעורים הקבועים על ידי המשרד. אם החלוקה אינה מתאפשרת מסיבות מדעיות, יקבל הארכיאולוג פיצוי הולם במקום חלקו במציאה.

סעיף 22 אנגלית, ערבית ועברית תהיינה השפות הרשמיות של פלשתינה. כל מודעה או רישום בערבית על גבי בולים או מטבעות בארץ-ישראל צריכה להיכתב גם בעברית וכל רישום או מודעה הכתובה בעברית חייבת להופיע גם בערבית.

סעיף 23 הממשל בארץ-ישראל יכיר בחגיהן של כל העדות בפלשתינה כמועדים חוקיים כימי מנוחתם של חברי קהילות אלה.

סעיף 24 המנדטורי יגיש דין וחשבון שנתי למועצת חבר הלאומים באשר למילוי כל תנאי המנדט לשביעות רצונה המלא. לדיווח יצורפו העתקים של כל החוקים והתקנות, אשר הונפקו והוכרוזו במשך השנה.

סעיף 25 בשטחים המשתרעים בין הירדן לבין גבולה המזרחי של פלשתינה, כפי שנקבע בסופו של דבר, יהיה המנדטורי רשאי, בהסכמת מועצת חבר הלאומים, למנוע או לעכב את יישומם של תנאי מנדט זה, אשר לפי שיקול דעתו אינם ישימים לתנאי המקום הקיימים, וליצור עבור המנהל בשטחים אמצעים שאפשר לחשבם כמתאימים לתנאים הנתונים, וכל זאת בתנאי שלא תינקט כל פעולה הסותרת את הנאמר בסעיפים 15, 16 ו-18.

סעיף 26 המנדטורי מסכים כי בכל מקרה של אי-הסכמה בינו לבין חברה אחרת בחבר הלאומים בהתייחס לפירוש או ליישום של תנאי המנדט, אי-הסכמה כזו, באם איננה ניתנת ליישוב במשא-ומתן, תוגש להכרעתו של בית המשפט הקבוע של המשפט הבינלאומי בהתאם לסעיף 14 של אמנת היסוד של חבר הלאומים.

סעיף 27 הסכמה של מועצת חבר הלאומים נדרשת לכל שינוי של תנאי המנדט.

סעיף 28 במקרה ויסתיים תוקף המנדט המוענק בזאת למנדטורי, מועצת חבר הלאומים תעשה את הסידורים הנדרשים לשם שמירה תמידית, בערבות חבר הלאומים, של הזכויות המובטחות בסעיפים 13 ו-14, ותשתמש בכל השפעתה, תחת ערבות חבר הלאומים, כדי שממשל פלשתינה יכבד במלואן את כל ההתחייבויות הכספיות אשר נעשו באופן חוקי על ידי ממשל פלשתינה במשך תקופת המנדט, לרבות זכויותיהם של פקידי הממשל לקצבאות ולמענקים. המסמך המקורי הנוכחי יופקד בגנזך של חבר הלאומים ועותקים נאמנים למקור יוגשו על ידי המזכיר הכללי של חבר הלאומים לכל החברים בחבר הלאומים. נערך בלונדון בעשרים וארבעה ביולי, אלף תשע מאות עשרים ושניים.

עותק מאמת ומאושר: בשם המזכיר הכללי, רפרד (Rappard) מנהל מחלקת המנדטים.